

Handläggare
Ann Gardeström
Telefon: 508 25411

Till
Socialnämnden

Svar på remiss av promemorian skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande (Ds 2013:30)

(1 bilaga)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Departementspromemorian föreslår en samordning av regelverket för tidsfrister och skyndsamhetskrav under förundersökningen när unga är misstänkta för brott eller utsatta för brott. Förslaget innebär bara mindre förändringar utifrån gällande rätt och syftar till att öka effektiviteten och tydligheten.

Vidare föreslås att en tidsfrist införs för domstolens handläggning av vissa mål i domstol i ärenden som rör barn och unga som

utsatts för brott. Det finns i dagsläget endast tidsfrister för hur lång tid förundersökningen får ta.

Det förslås att tidsfrister ska införas till att gälla även vid misstanke om brott som inte har fängelse i straffskalan.

Vad gäller socialnämndens yttranden föreslår promemorian en möjlighet för åklagarmyndigheten att väcka åtal utan att invänta yttrande från socialnämnden.

Förvaltningen anser att de föreslagna förändringarna är bra och att en effektivare genomströmning i rättssystemet avseende både unga lagöverträdare och barn och unga som brottsoffer är önskvärd.

Bakgrund

Departementspromemorian avser förändringar rörande tidsfrister och skyndsamhetskrav för handläggningen av ärenden där antingen den misstänkte eller målsägaren är under 18 år. Gällande regelverk innehåller olika tidsfrister, både vad gäller startpunkt för när tid börjar räknas och vilka typer av brott som avses. Syftet med förslagen är att göra handläggningen inom polis och åklagarväsendet samt domstolarna mer lika oavsett om det är en ung misstänkt eller ett barn eller ung person som är målsägande. Genom ett samordnat regelverk förväntas effektiviteten och tydligheten öka.

Ärendet

Förvaltningen har från kommunstyrelsen fått departementspromemorian ”Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande (Ds 2013:30)” för yttrande senast den 30 augusti 2013. Övriga remissinstanser inom staden är Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö stadsdelsnämnd samt stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Promemorians förslag i korthet

Den övergripande målsättningen med förslagen är att effektivisera processen genom hela rättskedjan då en ung person är misstänkt för eller är utsatt för brott. En skyndsam handläggning är viktig för att minska påfrestningarna för barnet, den unge och familjen samt ökar förutsättningarna för högre

kvalitet och snabbare insatser. Medborgarnas förtroende för rättsväsendet förutsätts öka och det pedagogiska värdet blir tydligare. En snabbare handläggning ska inte ske på bekostnad av rättssäkerhet och kvalitet och i vissa fall ska tidsfrister kunna överskridas.

Skyndsamhetsregler och tidsfrister under förundersökningen

Förslagen innebär inte några stora förändringar av gällande regelverk men syftar till en samordning av regelverket så att samma regler ska gälla oavsett om det är en misstänkt eller en ung målsägare.

För att regler om skyndsamhet ska gälla ska det enligt förslaget räcka med att den unge kan antas vara under 18 år samt att det i straffskalan föreskrivs fängelse. I dagsläget gäller att brottet ska innebära fängelse i mer än sex månader.

Ett förtydligande föreslås avseende unga målsägande för vilka brottstyper som ska gälla för att skyndsamhetskravet ska inträda. Det är inte något avsteg i sak från gällande rätt.

När det gäller tidsfrister för när åtal ska vara väckt innebär förslagen en ökning av tidsfristen rörande unga misstänkta, men en tidigare startpunkt då fristen föreslås börja gälla redan då någon är skäligen misstänkt för ett brott. Ett särskilt beslut om detta ska då fattas. När det gäller unga målsägande innebär förslaget en kortare tidsfrist mot vad som gäller idag. Förslagen innebär att förundersökningen ska avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske men senast inom tio veckor från fristens startpunkt.

Det föreslås i promemorian ett förtydligande om i vilka situationer tidsfristen får överskridas. Förslagen innebär att detta ska kunna ske

- då den unge ska delta i medling
- en ny brottsmisstanke har uppstått som har ett tydligt samband med den pågående brottsutredningen
- socialnämnden behöver ytterligare tid för att formulera ett ungdomskontrakt eller en vårdplan
- andra särskilda skäl som har att göra med utredningens beskaffenhet

Skyndsamhetskrav i domstol

Det finns redan skyndsamhetskrav när det gäller unga som misstänks för brott och förslagen innebär inga förändringar gentemot gällande rätt mer än att det ska räcka med att det i straffskalan är föreskrivet fängelse för att kravet på skyndsamhet ska inträda.

När det gäller barn och unga som målsägande innebär promemorians förslag att det införs en ny kategori förtursmål i domstol där lagstadgade tidsfrister ska gälla. Regelverket liknas med det som gäller när den tilltalade är häktad.

Skyndsamhetskrav och tidsfrister finns idag när det gäller förundersökningen med unga som målsägande och promemorians förslag innebär att samma krav införs i hela rättskedjan. Det konstateras att det är viktigt med en skyndsam handläggning i hela rättskedjan såväl för unga som misstänks för brott som för unga som varit utsatta för brott.

Tidsfrister i domstol föreslås bli aktiverade vid samma typer av brott som gäller för tidsfrister vid förundersökningen, både när det gäller unga som misstänks för brott och för unga målsägande. Detta innebär en förändring gentemot gällande regelverk avseende unga lagöverträdare där det idag gäller att tidsfrist inträder när det i straffskalan föreskrivs fängelse mer än sex månader. Förslaget innebär således att en tidsfrist ska inträda för brott med fängelse i straffskalan både för unga som misstänks för brott (upp till 21 år) och för unga som målsägande (upp till 18 år). Tiden mellan väckande av åtal och tingsrättens huvudförhandling föreslås för unga brottsmisstänkta vara samma som idag, två veckor. För unga målsägande föreslås tidsfristen vara fyra veckor från åtal till huvudförhandling.

Yttrande från socialnämnd

Enligt nuvarande regler ska åklagare enligt 11 § LUL i vissa fall inhämta socialnämndens yttrande innan ställning tas i åtalsfrågan. Om förundersökningen är klar men ett begärt yttrande inte har inkommit föreslår promemorian att åklagaren ska ha möjlighet att väcka åtal om det är uppenbart att yttrande inte krävs för att ta ställning i åtalsfrågan. Tingsrätten ska då meddelas att yttrande har begärts och socialnämnden meddelas att åtal har väckts. Yttrandet ska inkomma inför huvudförhandlingen för domstolens ställningstagande i påföljdsfrågan. Skälet är att inte fördröja processen i onödan samt att ge ett tydligt lagstöd för förfarandet, vilket saknas i dagsläget.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att promemorians förslag i stort är bra. Det är viktigt att rättsprocessen är skyndsam när det gäller barn, ungdomar och deras familjer. Det är bra att reglerna samordnas för barn och unga både som brottsoffer och som misstänkta för brott. Det är mycket viktigt att barn som har utsatts för brott uppmärksammas ytterligare och att hela rättsprocessen blir snabbare och smidigare. När det gäller åklagarens möjlighet att väcka åtal utan att ett begärt yttrande från socialnämnden har inkommit synes detta vara ändamålsenligt i det fåtal fall det kan bli aktuellt.

Bilaga: Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande (Ds 2013:30)